

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSİNDEKİ UYGULAMA ÖĞRETMENLERİ HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİNİN İNCELENMESİ*

Yrd. Doç. Dr. Serhat SÜRAL¹

Öz

Uygulama öğretmeninin seçimi rastgele bir seçime bırakılmaması gereği ve böyle bir durumun öğretmen adayının almış olduğu eğitimi uygulama geçireceği dönemde aday üzerinde negatif yönde etkiler bırakabileceği düşüncesinden yola çıkılarak, öğretmen adaylarının uygulama öğretmenleri hakkındaki düşüncelerinin belirlenmesi bu araştırmanın önemini oluşturmaktadır. Araştırma nicel bir çalışma olarak tasarlanmış ve genel tarama modeli kullanılmıştır. Bu modele uygun olarak, ilişkisel tarama modeli ile desenlenmiştir. Bu araştırmanın evrenini, 2016 - 2017 eğitim öğretim yılında Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören dördüncü sınıf, sınıf öğretmenliği öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmada evrende bulunan tüm öğretmen adaylarına ulaşılmıştır. Araştırmada Kiraz (2001) tarafından geliştirilen "Uygulama Öğretmeni Yeterlik Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma kapsamında belirlenen değişkenler cinsiyet, uygulama öğretmeninin kıdemi ve sınıf öğretmeni adaylarının akademik not ortalamalarıdır. Bu değişkenlerin, uygulama öğretmeninden beklentiler ve bu beklentilere sahip olma düzeyleri üzerinde farklı alt boyutlarda anlamlı farklar ortaya koyduğu gözlenmiştir. Yapılan korelasyon analizine göre sınıf öğretmeni adaylarının bu derse verdikleri önem ile beklentileri arasında üç alt boyutta da orta ve yüksek düzeyde ve de pozitif yönde bir ilişki tespit edilmiştir. Son alt problemde ise uygulama öğretmeninden beklentiler ile bu beklentilere sahip olma düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiş ve dikkat çekici sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmeni, Öğretmenlik Uygulaması, Uygulama Öğretmeni

THE INVESTIGATION OF THEIR THOUGHTS ABOUT MENTORS IN TEACHING PRACTICE COURSE OF PRIMARY TEACHER CANDIDATES

Abstract

The selection of the practice teacher is not a random choice, and it is important for this research to determine the thoughts of the prospective teachers of the candidate teachers, who can influence the candidate in the negative direction during the period when the candidate is taking the training. The study was designed as a quantitative study and the general screening model was used. This model is appropriately designed with the relational scan model. The universe of this research is the fourth grade, classroom teacher students who are studying at Pamukkale University Faculty of Education in 2016 - 2017 academic year. All teacher candidates at the stage of the study were reached. The "Practical Teacher Proficiency Scale" developed by Kiraz (2001) was used in the research. The variables determined in the scope of the study are gender, the average grade of the application teacher, and the academic grade

* Bu makale 16.Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Sempozyumunda (2017) yılında bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim ABD, ssural@pau.edu.tr

average of the classroom teacher candidates. It has been observed that the variables have significant differences in expectation from the application teacher and the level of having these expectations. According to the analysis of correlation, there is a relation between the importance and expectation of classroom teacher candidates for this lesson in medium and high level and positive in three sub-dimensions. In the last sub-problem, the relationship between the expectation from the practice teacher and the level of having these expectations has been examined and remarkable results have been achieved.

Key Words: Primary Teacher, Teaching Practice, Mentor.

Giriş

Öğrencilerine bilişsel, duyuşsal, sosyal, toplumsal yönden gelişimine katkı sağlamak amacıyla gerçekleştirmiş olduğu, başta öğretim ve bunun yanında ortaya koyduğu eğitimsel katkı ile birlikte; bireyin sağlıklı bir kişilik kazanmasından ileride sahip olacağı mesleğe kadar kritik bir rol üstlenen öğretmenlerin almış oldukları eğitimin etkili ve verimli bir şekilde oluşturulması son derece önemlidir.

Eğitim fakültelerini kazanıp herhangi bir anabilim dalına yerleşen bir öğretmen adayı genel kültür, alan bilgisi ve meslek bilgisi olmak üzere üç ana boyutta sınıflandırılmış derslerden oluşan bir lisans programına tabi tutulmaktadır. Bu üç boyutta yer alan dersler ile birlikte öğretmen adayları almış oldukları eğitimle, öğretmenlik mesleğini gerçekleştirebilecek belli bir yeterlilik düzeyine sahip olurlar. Programdan mezun olduktan sonra çalışmaya başladıkları okullarda karşılaştıkları gerçek ortamla birlikte edindikleri deneyim, onları bu meslek dalında profesyonelleştirmektedir.

Lisans eğitimiyle elde ettikleri yeterlilik düzeyini, profesyonellik seviyesine çıkarmadaki esas faktör ise uygulamadır. Teorik bilginin pratiğe döndüğü nokta olan, mesleğin uygulamaya geçirildiği bölümde, görevine yeni başlamış bir öğretmen, edinmiş olduğu tüm teorik bilgilerin nasıl kullanılması gerektiğini görmeye başlamaktadır. Bu açıdan bakıldığında öğretmenin, öğretmen adayı olduğu dönemde öğretmenlik uygulaması yapma fırsatı yakaladığı her ortamı en verimli şekilde geçirmesi, meslek hayatına başladığında yaşayacağı sorunları en aza indirgemesine katkı sağlayacaktır. Bu fırsatlar ders içerisinde yapacağı sunumlarla olabileceği gibi okullarda gerçekleştirecekleri staj çalışmaları da oldukça önem arz etmektedir.

Karadüz vd.'nin (2009) de söyledikleri gibi Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda uygulama yapılması, öğretmen adaylarının öğrenmesini önemli ölçüde etkilemektedir. Bu dersin etkinliklerinin gerçek öğrenme ortamlarında sürdürülmesi, öğretmen

adaylarının kalıcı öğrenmeler edinmelerini, mesleğe ilişkin yeni tutum ve davranışlar kazanmalarını hiç kuşkusuz ki destekleyecektir. Bu doğrultuda öğretmen adaylarından bu derste edinecekleri kazanımlara ilişkin beklentiler de çok yönlü bir özellik ortaya koymaktadır. Buna ilişkin olarak Sarıçoban (2008) öğretmenlik uygulaması dersinde adaylardan öğretmenlik mesleğinin yeterliklerini geliştirme, kendi alanının ders programını anlayabilme, kullandıkları ders kitapları ve diğer araç ve gereçleri kullanabilme, değerlendirebilme ve gerektiğinde ek öğretim malzemesi geliştirebilme, ölçme ve değerlendirme yapabilme ve son olarak çalışmalarını rehber öğretmeni, üniversite uygulama dersi hocası ve gerekirse diğer stajyer arkadaşlarıyla paylaşarak kendilerini geliştirmeleri beklendiğini ifade etmektedir.

Sonuç olarak öğretmenlik mesleği, doğası gereği kuramsal olarak edinilen bilgilerin beceriye dönüştürülerek kullanılmasını gerektirmektedir. Bu nedenle, mesleki beceri kazandırmanın hedeflendiği uygulama dersleri, öğretmen yetiştirme oldukça önemli ve aynı zamanda tamamlayıcı bileşenidir (Kiggundu ve Nayimuli, 2009; Korthagen ve Kessels, 1999; Maphosa, Shumba ve Shumba, 2007; Perry, 2004; Ranjan, 2013; Smith ve Lev Ari, 2005; Wilson, 2006).

Öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli bir şekilde yapabilmelerine doğrudan katkı sağlayabilme potansiyeline sahip bir ders olan öğretmenlik uygulaması derslerinde, onlara bu konuda yardımcı olacak, doğru geri bildirimlerle aday öğretmenleri doğru şekilde yönlendirecek kişiler ise okullardaki uygulama öğretmenleridir.

Uygulama öğretmenin en önemli işlevinin öğretmen adaylarına öğretmenlik mesleğini tanıtmak ve bu adayların mesleki gelişimlerine katkıda bulunmak olduğu unutulmamalıdır. Uygulama öğretmenin görev ve sorumlulukları şunlardır (YÖK/Dünya Bankası, 1998):

1. Öğretmen adayını, bir öğretmen olarak öğrencilerine tanıtmak,
2. Öğretmen adayının devam çizelgesini günlük olarak tutması ve imzalamak,
3. Öğretmen adayın sınıf yönetim becerilerinin geliştirmesine yardımcı olmak,
4. Uygulama öğretim elemanına öğretmen aday hakkında bilgilendirici dönütler vermek,
5. Öğretmen adayın uygulama okuluna uyum sağlamasına yönelik gerekli bilgiyi vermek,

6. Öğretmen adayının her uygulama haftası için mümkün olduğunca çok pratik yapma olanağı sağlanmak,
7. Öğretmen adayının sınav yapma deneyimi kazanması için bu süreçleri gözlemlemelerine izin vermek,
8. Öğretmen adayının uygulama süresinde mümkün olduğunca farklı sınıflarda uygulama yapmasına fırsat tanımak,
9. Öğretmen adayına yönelik verilen dönütleri tamamlayıcı ve pekiştirici profesyonel uygulamalarla göstermek ve
10. Öğretmen adayına çalışmalarında yararlanacağı öğretim araç ve gereçlerini (öğretim planı, ders kitabı, öğretmen kitabı vb.) sağlamaktır.

Son derece önemli maddelerin yer aldığı uygulama öğretmenlerinin görev ve sorumluluklarına bakıldığında, öğretmenlik uygulaması derslerinin öğretmen adaylarına ne kadar büyük katkı sağladığı farklı bir açıdan görülmektedir. Kiraz'ın (2001) yapmış olduğu araştırmasında da uygulama okullarında gerçekleştirilen öğretmenlik uygulaması dersinde başarıya ulaşmada uygulama öğretmenin bilişsel ve duyuşsal açıdan yeterli olması gerektiği belirtilmektedir.

Bu kapsamda öğretmen adaylarını farklı bir seviyeye taşıyacak düzeyde etkililiğe sahip

öğretmenlik uygulaması dersi ve bu dersin verimli geçmesini sağlayacak öğelerden biri olan uygulama öğretmenin önemi, görev ve sorumlulukları bir arada düşünüldüğünde öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerinden kendilerini doğru şekilde yönlendirmelerini ve kaliteli öğretmenler olarak mesleklerini yapmalarını sağlamalarına yardımcı olmayı beklemek en doğal hakları olarak görüldüğü söylenebilir. Kiraz'ın (2003) rol ve sorumluluklarını doğru algılayan ve kendisinden beklenenlerin farkında olan uygulama öğretmenleri, öğretmen adaylarının meslekî gelişimlerine olumlu katkılarda bulunabileceklerdir. Uygulama öğretmen-liği becerilerini sergileyemeyen öğretmen-lerle etkileşimde bulunan öğretmen adaylarının ise meslekî anlamda birtakım sorunlarla karşılaşması kaçınılmazdır. Öğretmenler sorumluluklarının farkında olabilir ancak sorumlulukların yerine getirilmesinde yeterli bireysel ve akademik donanıma sahip olmayabilir. Bu durum öğretmen adaylarına mesleki anlamda katkıda bulunabilmelerini olumsuz yönde etkileyebilir. Bu düşünceden yola çıkarak uygulama öğretmenin seçimi rastgele bir seçime bırakılmaması ve böyle bir durumun öğretmen adayının almış olduğu eğitimi uygulama geçireceği dönemde aday üzerinde negatif yönde etkiler bırakabileceği düşüncesinden yola çıkılarak, öğretmen adaylarının uygulama öğretmen-leri hakkındaki düşüncelerinin

belirlenmesi bu araştırmanın önemini oluşturmaktadır.

Araştırmanın amacı 2016 - 2017 eğitim - öğretim yılında öğrenim gören Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencisi sınıf öğretmenliğinde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersindeki uygulama öğretmenleri hakkındaki düşüncelerini ortaya koymaktır. Buradan yola çıkarak alt amaçlar şu şekilde belirlenmiştir:

1) Öğretmen adaylarının uygulama öğretmeninden beklentileri ve bu beklentilere sahip olma düzeylerine ilişkin görüşleri

a) Cinsiyet

b) Uygulama öğretmenin kıdemi

c) Öğretmen adaylarının akademik not ortalaması değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?

2) Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine verdikleri önem ile uygulama öğretmeninden beklentileri arasındaki ilişkisi ne düzeydedir?

3) Uygulama öğretmeninden beklentiler ile uygulama öğretmenin beklentilere sahip olma düzeyi arasındaki ilişki ne düzeydedir?

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, çalışma kapsamının evren ve örneklem sayıları, veri toplama aracının geçerlik ve güvenirlik çalışması ve verilerin analizi için kullanılan testler hakkında bilgi verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma nicel bir çalışma olarak tasarlanmış ve genel tarama modeli kullanılmıştır. Bu modele uygun olarak, ilişkisel tarama modeli ile desenlenmiştir. İlişkisel tarama modelleri, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasındaki değişimin varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Gay, 1987; Gall, J.; Gall, M.D. ve Borg, 1999).

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın evrenini, 2016 - 2017 eğitim öğretim yılında Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören dördüncü sınıf, sınıf öğretmenliği öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmada evrende bulunan tüm öğretmen adaylarına ulaşılmıştır.

2.3. Veri Toplama Aracı ve Güvenirlik Katsayısı

Bu Kiraz (2001) tarafından geliştirilen "Uygulama Öğretmeni Yeterlik Ölçeği" kullanılmıştır.

Geliştirilen 46 maddelik 5'li Likert tipi ölçeğin 663 öğretmen adayına uygulanması sonucunda adaylar kendilerine uygulama

sürecinde rehberlik yapan öğretmenlerini 5=oldukça yeterli, 4=iyi, 3=kısmen yeterli, 2=zayıf ve 1= kesinlikle yetersiz olmak üzere değerlendirmişlerdir. Ölçeğin döndürülmüş faktörler için yük değerlerine bakıldığında 25 maddenin üç boyutta toplandığı görülmektedir. Bunlar 11 maddeden oluşan Öğretimin Plânlanması (ÖP), 7 maddeden oluşan Meslekî Rehberlik (MR) ve yine 7 maddeden oluşan Uygulamaya Hazırlık (UH) boyutlarıdır. Boyutlar kısaca açıklanacak olursa; birinci boyut olan ÖP öğretim, ders plânı, öğretim modelleri ve öğretim materyalleri gibi maddeleri içerir. İkinci boyut MR öğretmen adaylarının uygulama

sürecinde yaptıkları etkinliklere yönelik dönüt, meslekî iletişim, yapıcı yaklaşım ve eleştiri gibi unsurları içerirken, üçüncü boyut (UH) ise uygulama öğretmenin verimli bir rehberlik ve yardım yapabilmesine yönelik maddelerden oluşmuştur. Ölçeğin güvenilirliği iç tutarlılık ölçütü ve Cronbach Alpha katsayısı ile hesaplanmıştır. Güvenirlik katsayıları ÖP için .95; MR için .91 ve UH için .86 olarak bulunmuştur. Ölçeğin tümüne ilişkin Cronbach Alpha değeri ise .96 olarak bulunmuştur. Genel olarak bakıldığında güvenilirliğe ilişkin bulgular yeterli sayılabilir (Kiraz, 2011: 390-391).

Tablo 1. Ölçme Aracının Belirlenen Örneklem Grubuna Göre Güvenirlik Katsayıları

		Cronbach Alpha	
		Güvenirlik Katsayısı	
Alt Boyutlar	Öğretimi Planlama	.814	.869
	Mesleki Rehberlik	.879	.920
	Uygulamaya Hazırlık	.901	.891
	Toplam	.896	.882

Ölçme aracının çalışma kapsamında belirlenen örneklem grubuna göre güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Ölçeğin her alt boyutu, ölçeğin yapısı

içerisinde yer alan "Uygulama Öğretmenlerinden Beklentiler" ve "Sizin Uygulama Öğretmeninizin Beklentilere Sahip Olma Özelliği" durumlarına göre

verdikleri cevaplara göre güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Her iki durumda da ölçeğin tüm alt boyutlarında ve genel toplamda güvenilirlik katsayıları 0.70'in üzerinde olduğu görülmektedir. Şencan'ın (2005) belirttiği üzere kullanılacak ölçeklerde; ön deneme çalışmaları için 0,60, temel çalışmalar için 0,80 ve uygulamalı çalışmalar için 0,90-0,95 güvenilirlik oranlarının gerekli olduğu belirtilmiş; sosyal bilimlerde yapılan araştırmanın türüne göre güvenilirlik katsayıları değişmekle birlikte, bilimsel içerikli çalışmalarda 0,70 ve yetenek, ilgi ve beceri gerektiren çalışmalarda kullanılacak ölçekler için ise 0,85 düzeyinde bir güvenilirlik katsayısı istenmektedir (Şencan, 2005).

2.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde öncelikle ağırlıklı ortalama, standart sapma, frekans dağılımı ve yüzdeler gibi betimsel istatistiklerden yararlanılmıştır. Sınıf öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim gören öğretmen adayların öğretmenlik uygulaması dersindeki

uygulama öğretmenlerinin yeterliklerine ilişkin yönelik düşünceleri, belirlenen değişkenler kapsamında analiz edilerek karşılaştırılmıştır. Çalışma kapsamında belirlenen değişkenlere Kolmogorov-Smirnov testi uygulanarak parametrik değerler gösterip göstermediği test edilmiştir. Non-Parametrik değer gösterenler için Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testleri uygulanmıştır. İlişkilerin düzeylerini ve yönünü belirlemek için ise Pearson Korelasyon testi uygulanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde "SPSS (22) for Windows" paket programı kullanılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde sınıf öğretmenliği son sınıf öğrencilerinden oluşan çalışma grubuna uygulanan "Uygulama Öğretmeni Yeterlik Ölçeği" ile öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerine yönelik beklentilerine ve bu beklentileri uygulama öğretmenlerinin yerine getirip getiremediklerine ilişkin veriler toplanmıştır. Bu veriler ışığında elde edilen bulgular yorumlanmaya çalışılmıştır.

Tablo 2. Çalışma Kapsamında Yer Alan Değişkenlere Uygulanan Normallik Testi Sonuçları

Değişkenler	Kolmogorov Smirnov		
	İstatistik	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık Düzeyi
Cinsiyet	.214	24	.000
Uygulama Öğretmenin Kıdemi	.311	32	.000
Akademik Not Ortalaması	.299	30	.000

Kolmogorov-Smirnov (K - S) testi ile bir örneklemden elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediği incelenir. Normal değer gösteriyorsa parametrik, göstermiyorsa non-parametrik testler kullanılır. “p” değerinin 0.05 düzeyinde

anlamli çıkması ($p < 0.05$) non-parametrik; $p > 0.05$ durumunda ise parametrik testlerin kullanılması gerekir (Baştürk, 2010: 89). Araştırmada yer alan tüm değişkenler .05 düzeyinde anlamlı farklar gösterdiği için non parametrik testler kullanılmıştır.

Tablo 3. Cinsiyet Değişkeninin Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmeninden Beklentileri ve Uygulama Öğretmeninin Bu Beklentilere Sahip Olma Yeterliliği Üzerindeki Anlamlılık Düzeyi

	Alt Boyutlar ve Toplam	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	p
BEKLENTİLER	Öğretimi Planlama	Kız	80	54,44	4355,50	1115,5	-1,949	,051
		Erkek	36	67,51	2430,50			
	Mesleki Rehberlik	Kız	80	53,70	4296,00	1056,0	-2,348	,019*
		Erkek	36	69,17	2490,00			
	Uygulamaya Hazırlık	Kız	80	54,67	4373,50	1133,5	-1,863	,062
		Erkek	36	67,01	2412,50			
	Genel	Kız	80	53.72	4297.5	1057.5	-2.288	.022*
		Erkek	36	69.13	2488.5			

*p<0.05 düzeyinde anlamlı

	Alt Boyutlar ve Toplam	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	p
YETERLİKLER	Öğretimi Planlama	Kız	80	56,13	4490,00	1250,0	-1,135	,256
		Erkek	36	63,78	2296,00			
	Mesleki Rehberlik	Kız	80	62,23	4978,00	1142,0	-1,784	,074
		Erkek	36	50,22	1808,00			
	Uygulamaya Hazırlık	Kız	80	58,83	4706,50	1413,5	-,159	,874
		Erkek	36	57,76	2079,50			
	Genel	Kız	80	60.10	4808.0	1312.0	1978.0	.445
		Erkek	36	54.94	1978.0			

*p<0.05 düzeyinde anlamlı

Araştırma kapsamında ele alınan ilk değişken cinsiyete göre sınıf öğretmeni adaylarının uygulama öğretmeninden beklentileri arasında yapılan Mann Whitney U testine göre cinsiyet değişkeninin mesleki rehberlik alt boyutunda ve genel toplam üzerinde anlamlı fark oluşturduğu görülmektedir. Buna göre erkek öğrencilerin (69.17; U:1056.0; Z:-2.348) kız öğrencilere (53.70; U:1056.0; Z:-2.348) göre uygulama öğretmeninden mesleki rehberlik yönündeki beklentilerinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bunun yanında Tablo 3'e göre genel toplamda da erkek

öğrencilerin (69.13; U: 1057.5; Z:-2.288) kız öğrencilere (53.72; U: 1057.5; Z:-2.288) göre uygulama öğretmeninden beklentilerinin daha fazla olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Ölçekte yer alan öğretimi planlama ve uygulamaya hazırlık alt boyutlarında cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Araştırmanın diğer bir amacı olan uygulama öğretmenin yeterlikleri açısından cinsiyet değişkenine bakıldığında ise tüm alt boyutlarda ve genel toplamda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4. Uygulama Öğretmenin Kıdemi Değişkeninin Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmeninden Beklentileri ve Uygulama Öğretmeninin Bu Beklentilere Sahip Olma Yeterliliği Üzerindeki Anlamlılık Düzeyi

	Alt Boyutlar ve Toplam	Kıdem	N	Sıra Ortalaması	X ²	df	Anlamlılık Düzeyi	Farklar
BEKLENTİLER	Öğretimi Planlama	5 yıldan az	13	78.0	10.755	3	.013*	1-4
		5 - 10 yıl	22	38.3				
		10 yıl üstü	31	62.7				
		20 yıl üstü	50	62.8				
	Mesleki Rehberlik	5 yıldan az	13	43.5	12.920	3	.211	-
		5 - 10 yıl	22	42.0				
		10 yıl üstü	31	54.3				
		20 yıl üstü	50	70.0				
	Uygulamaya Hazırlık	5 yıldan az	13	50.5	11.709	3	.087	-
		5 - 10 yıl	22	41.6				
		10 yıl üstü	31	70.7				
		20 yıl üstü	50	56.3				
	Genel	5 yıldan az	13	54.5	9.305	3	.110	-
		5 - 10 yıl	22	39.0				
		10 yıl üstü	31	62.7				
		20 yıl üstü	50	63.7				

*p<0.05 düzeyinde anlamlı

	Alt Boyutlar ve Toplam	Kıdem	N	Sıra Ortalaması	X ²	df	Anlamlılık Düzeyi	Farklar
YETERLİKLER	Öğretimi Planlama	5 yıldan az	13	88.9	23.808	3	.056	-
		5 - 10 yıl	22	81.5				
		10 yıl üstü	31	53.9				
		20 yıl üstü	50	48.7				
	Mesleki Rehberlik	5 yıldan az	13	91.7	8.309	3	.077	-
		5 - 10 yıl	22	59.7				
		10 yıl üstü	31	58.8				
		20 yıl üstü	50	54.4				
	Uygulamaya Hazırlık	5 yıldan az	13	90.8	9.440	3	.003*	1-4, 2-4, 3-4
		5 - 10 yıl	22	53.6				
		10 yıl üstü	31	51.4				
		20 yıl üstü	50	61.5				
	Genel	5 yıldan az	13	89.8	11.019	3	.241	-
		5 - 10 yıl	22	66.3				
		10 yıl üstü	31	56.5				
		20 yıl üstü	50	53.3				

*p<.05 düzeyinde anlamlı

Araştırmada yer alan diğer bir değişken olan "uygulama öğretmenin kıdemi" değişkenine göre uygulama öğretmeninden beklentiler ve uygulama öğretmenin yeterlikleri arasında anlamlı farkların olup olmadığını belirleyebilmek için Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 4'te gösterilmiştir.

İlk olarak uygulama öğretmenin kıdemi değişkeninin uygulama öğretmenlerinden beklentiler üzerinde alt boyutlara göre anlamlı bir fark oluşturup oluşturmadığına bakıldığında sadece öğretimi planlama alt boyutunda bir fark olduğu görülmektedir. Araştırmanın diğer bir amacı olan uygulama öğretmenlerinin bu beklentilere sahip olma düzeyine göre uygulama öğretmenin

kıdemi değişkeninin hangi alt boyutlarda anlamlı farklar oluşturduğunu görebilmek için yapılan analizlerde ise sadece uygulamaya hazırlık alt boyutunda anlamlı farklara ulaşılmıştır.

Bunun üzerine değişken içerisinde hangi gruplar arasında anlamlı farkların olduğunu görebilmek adına gruplara kendi içerisinde Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Uygulama Öğretmeninin Kıdemi değişkeni

içerisinde yer alan gruplar birer rakamla kodlanarak Tablo 4 içerisinde gösterilmiştir. Buna göre;

- (1) 5 yıldan az
- (2) 5 - 10 yıl arası
- (3) 10 yıldan fazla
- (4) 20 yıldan fazla

şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 5. Uygulama Öğretmeninden Beklentiler Durumuna Göre Öğretimi Planlama Alt Boyutu İçerisinde Uygulama Öğretmeninin Kıdemi Değişkenine Göre Gruplar Arasındaki Farkların Analizi

Farklar	Gruplar	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	p
1 - 4	5 yıldan az	13	85.54	4425.5	1041.0	-1.578	.000*
	20 yıldan fazla	50	71.65	2265.0			

*p<0.05 düzeyinde anlamlı

Değişkende yer alan gruplar arasında, hangi grubun lehine anlamlı farkların olduğunu tespit edebilmek adına yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre iki grupta anlamlı farklar tespit edilmiştir. Buna göre değişken içerisindeki gruplar arasında anlamlı farkın görüldüğü tek ikili grup "5 yıldan az" ile "20 yıldan fazla" gruplarıdır. Bu

gruplar arasında sınıf öğretmeni adaylarının 5 yıldan az kıdeme (85.54; U: 1041.0; Z: -1.578) sahip öğretmenlerden, 20 yıldan fazla kıdeme (71.65; U:1041.0; Z:-1.578) sahip öğretmenlere göre öğretimi planlamaya yönelik beklentilerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo 6. Uygulama Öğretmeninin Beklentilere Sahip Olma Düzeyi Durumuna Göre Uygulamaya Hazırlık Alt Boyutu İçerisinde Uygulama Öğretmeninin Kıdemi Değişkenine Göre Gruplar Arasındaki Farkların Analizi

Farklar	Gruplar	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	p
1 - 4	5 yıldan az	13	81.25	3.875	1125.0	-1.798	.021*
	20 yıldan fazla	50	69.84	4.258			
2 - 4	5 - 10 yıl arası	22	55.68	4.526	1742.5	-1.553	.006*
	20 yıldan fazla	50	63.89	2.574			
3 - 4	10 yıldan fazla	31	61.41	3.541	2014.0	-1.143	.012*
	20 yıldan fazla	50	65.74	4.102			

*p<0.05 düzeyinde anlamlı

Uygulama öğretmenin beklenilere sahip olma düzeyi açısından uygulama öğretmenin kıdemi değişkenin uygulamaya hazırlık alt boyutunda oluşturduğu anlamlı farklar, değişken içerisindeki gruplar arasında Tablo 6'da gösterildiği gibidir. Buna göre ilk fark "5 yıldan az" kıdeme sahip öğretmenler ile "20 yıldan fazla" öğretmenler arasında olduğu görülmektedir. Buna göre "5 yıldan az" kıdeme sahip (81.25; U: 1125.0; Z:-1.798) öğretmenlerin, "20 yıldan fazla" kıdeme (69.84; U: 1125.0; Z:-1.798) sahip öğretmenlere göre uygulamaya hazırlık düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Diğer bir anlamlı farkın görüldüğü ikili grup ise; "5-10 yıl arası" kıdeme sahip öğretmenlerle "20 yıldan fazla" kıdeme sahip öğretmenlerdir. Tablo 6'ya

bakıldığında "20 yıldan fazla kıdeme" (63.89; U:1742.5; Z-1.553) sahip öğretmenlerin uygulamaya hazırlık düzeylerinin "5 - 10 yıl arası" kıdeme (55.68; U:1742.5; Z-1.553) sahip öğretmenlere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Son anlamlı farkın "10 yıldan fazla" kıdeme sahip öğretmenler ile "20 yıldan fazla" kıdeme sahip öğretmenler arasında olduğu yapılan Mann Whitney U testi analizine göre ortaya çıkmaktadır. Bu analiz sonuçlarına göre uygulama öğretmenlerinin beklenilere sahip olma açısından uygulamaya hazırlık düzeylerinin "10 yıldan fazla" kıdeme (61.41; U:2014.0; Z-1.143) sahip öğretmenlere göre "20 yıldan fazla" kıdeme (65.74; U:2014.0; Z-1.143) sahip öğretmenlerin lehine olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 7. Akademik Not Ortalaması Değişkeninin Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmeninden Beklentileri ve Uygulama Öğretmeninin Bu Beklentilere Sahip Olma Yeterliliği Üzerindeki Anlamlılık Düzeyi

	Alt Boyutlar ve Toplam	Akademik Not Ort.	N	Sıra Ortalaması	X ²	df	Anlamlılık Düzeyi	Farklar
BEKLENTİLER	Öğretimi Planlama	2.00 - 2.50	11	46.00	.448	3	.930	-
		2.51 - 3.00	50	59.23				
		3.01 - 3.50	44	58.40				
		3.51 - 4.00	11	46.10				
	Mesleki Rehberlik	2.00 - 2.50	11	20.50	7.546	3	.059	-
		2.51 - 3.00	50	65.62				
		3.01 - 3.50	44	52.28				
		3.51 - 4.00	11	50.50				
	Uygulamaya Hazırlık	2.00 - 2.50	11	18.00	3.607	3	.307	-
		2.51 - 3.00	50	58.64				
		3.01 - 3.50	44	60.24				
		3.51 - 4.00	11	36.50				
	Genel	2.00 - 2.50	11	25.00	2.351	3	.503	-
		2.51 - 3.00	50	60.60				
		3.01 - 3.50	44	57.63				
		3.51 - 4.00	11	48.50				
	Alt Boyutlar ve Toplam	Akademik Not Ort.	N	Sıra Ortalaması	X ²	df	Anlamlılık Düzeyi	Farklar
YETERLİKLER	Öğretimi Planlama	2.00 - 2.50	11	88.62	11.054	3	.000*	1 - 4
		2.51 - 3.00	50	69.95				
		3.01 - 3.50	44	44.93				
		3.51 - 4.00	11	14.00				
		2.00 - 2.50	11	89.63	10.521	3	.059	-

Mesleki Rehberlik	2.51 - 3.00	50	66.03				
	3.01 - 3.50	44	49.11				
	3.51 - 4.00	11	21.00				
Uygulamaya Hazırlık	2.00 - 2.50	11	90.52				
	2.51 - 3.00	50	60.90	8.536	3	.101	-
	3.01 - 3.50	44	55.09				
	3.51 - 4.00	11	23.85				
	2.00 - 2.50	11	87.98				
	2.51 - 3.00	50	66.80	9.201	3	.069	-
	3.01 - 3.50	44	47.98				
	3.51 - 4.00	11	21.03				

*p<0.05 düzeyinde anlamlı

Araştırmada yer alan üçüncü değişken olan "akademik not ortalaması" değişkenine göre uygulama öğretmeninden beklentiler ve uygulama öğretmenin yeterlikleri arasında anlamlı farkların olup olmadığını belirleyebilmek için Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 7'de gösterilmiştir.

İlk olarak akademik not ortalaması değişkeninin uygulama öğretmenlerinden beklentiler üzerinde alt boyutlara göre anlamlı bir fark oluşturup oluşturmadığına bakılmış ve hiçbir alt boyutta anlamlı bir farka ulaşılamamıştır. Bu verilere göre "akademik not ortalaması" değişkeninin uygulama öğretmeninden beklentiler üzerinde bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Daha sonra uygulama öğretmenin bu beklentilere sahip olma

düzeyi açısından akademik not ortalaması değişkeninin anlamlı bir fark oluşturup oluşturmadığı incelenmiş ve sadece öğretimi planlama alt boyutunda bir fark olduğu görülmektedir. Bunun üzerine değişken içerisinde hangi gruplar arasında anlamlı farkların olduğunu görebilmek için gruplara kendi içerisinde Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Akademik not ortalaması değişkeni içerisinde yer alan gruplar birer rakamla kodlanarak Tablo 7 içerisinde gösterilmiştir. Buna göre

(1) 2.00 - 2.50

(2) 2.51 - 3.00

(3) 3.01 - 3.50

(4) 3.51 - 4.00

şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 8. Uygulama Öğretmeninin Bu Beklentilere Sahip Olma Yeterliliği Durumuna Göre Öğretimi Planlama Alt Boyutu İçerisinde Akademik Not Ortalaması Değişkenine Göre Gruplar Arasındaki Farkların Analizi

Farklar	Gruplar	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	p
1 - 4	2.00 - 2.50 not ort.	11	71.85	3.225	1329.5	-1.115	.003*
	3.51 - 4.00 not ort.	11	79.63	3.984			

*p<0.05 düzeyinde anlamlı

Değişkende yer alan gruplar arasında, hangi grubun lehine anlamlı farkların olduğunu tespit edebilmek adına yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre iki grupta anlamlı farklar tespit edilmiştir. Buna göre değişken içerisindeki gruplar arasında anlamlı farkın görüldüğü tek ikili grup "2.00 - 2.50" not ortalaması ile "3.51 - 4.00" not ortalaması gruplarıdır. Tablo8'de yer alan verilere göre bu gruplar arasında "3.51 -

4.00" not ortalamaya (79.63; U:1329.5; Z-1.115) sahip öğretmen adaylarının, "2.00 - 2.51" not ortalamaya (71.85; U:1329.5; Z-1.115) sahip öğretmen adaylarına göre uygulama öğretmenlerinin öğretimi planlamaya yönelik sahip oldukları yeterliklerin daha yüksek olduğu düşüncesini ortaya koydukları sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo 9. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersine Verdikleri Önem ile Uygulama Öğretmeninden Beklentileri Arasındaki İlişki Düzeyi

		UYGULAMA ÖĞRETMENİNDEN BEKLENTİLER		
		Öğretimi Planlama	Mesleki Rehberlik	Uygulamaya Hazırlık
Uygulama Dersine Verilen Önem	Pearson Korelasyon	.675	.711	.901
	Anlamlılık Düzeyi	.005	.000	.011
	N	116	116	116

Araştırmanın son alt boyutunda ise sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine verdikleri önem ile uygulama öğretmeninden beklentileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu amaca ulaşabilmek için iki değişkene pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Korelasyon katsayısının 1.00 olması, mükemmel pozitif ilişkiyi; -1.00 olması mükemmel negatif ilişkiyi; 0.00 olması ilişkinin olmadığını gösterir. Korelasyon katsayısının büyüklük bakımından yorumlanmasında üzerinde tam olarak ortaklaşılan aralıklar bulunmamakla birlikte, korelasyonu yorumlamada şu sınırların sıklıkla kullanılabileceği not edilmelidir. Korelasyon katsayısının, mutlak değer olarak, 0.70-1.00 arasında olması yüksek, 0.70-0.30 arasında olması orta, 0.30 arasında olması ise düşük düzeyde bir ilişki olarak tanımlanabilir (Cohen, 1954). Buna göre öğretmen adaylarının uygulama dersine verdikleri önem ile uygulama öğretmeninden beklentiler açısından öğretimi planlama alt boyutuyla arasında ($r_x=.675$; $p=.005$) düzeyinde bir ilişki görülmektedir. Elde edilen bu veriye göre sınıf öğretmeni adaylarının uygulama dersine verdikleri önem ile uygulama öğretmeninden öğretimi planlamaya yönelik beklentileri arasında orta düzey ve pozitif yönde bir ilişkinin olduğu bulgusuna ulaşılmaktadır. Elde edilen korelasyon değerinin anlamlılık düzeyinin ise .05'ten küçük çıkması, ortaya çıkan bu ilişkinin

anamlı olduğu sonucun ortaya koymaktadır.

Öğretmen adaylarının uygulama dersine verdikleri önem ile uygulama öğretmeninden beklentiler açısından mesleki rehberlik alt boyutuyla arasında ise ($r_x=.715$; $p=.000$) düzeyinde bir ilişki görülmektedir. Elde edilen bu veriye göre sınıf öğretmeni adaylarının uygulama dersine verdikleri önem ile uygulama öğretmeninden mesleki rehberliğe yönelik beklentileri arasında yüksek düzeyde ve pozitif yönde bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Elde edilen korelasyon değerinin .000 çıkması ortaya çıkan korelasyon sonucunu destekler niteliktedir.

Uygulama öğretmeninden beklentiler açısından yapılan son korelasyon analizi ise uygulama öğretmenlerinin uygulamaya hazırlık yönünden beklentileri ile sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine verdikleri önem değişkenleri arasındadır. Bu iki değişken arasındaki değerlere bakıldığında ($r_x=.901$; $p=.011$) verilerine ulaşılmıştır. Bu verilere göre sınıf öğretmeni adaylarının uygulama dersine verdikleri önem ile uygulama öğretmenlerinden uygulamaya hazırlık yönünden beklentileri arasında oldukça yüksek ve yine pozitif yönde bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Diğer alt boyutlarda olduğu gibi iki değişken arasındaki ilişkinin .011

düzeyinde anlamlı çıkması, bu ilişkiyi destekler niteliktedir.

Tablo 10. Uygulama Öğretmeninden Beklentiler ile Uygulama Öğretmeninin Beklentilere Sahip Olma Düzeyi Arasındaki İlişki Düzeyi

			UYGULAMA ÖĞRETMENİNİN BEKLENTİLERE SAHİP OLMA DÜZEYİ		
			Öğretimi Planlama	Mesleki Rehberlik	Uygulamaya Hazırlık
UYGULAMA ÖĞRETMENİNDEN BEKLENTİLER	Öğretimi Planlama	Pearson Korelasyon	.458		
		Anlamlılık Düzeyi	.001		
	Mesleki Rehberlik	Pearson Korelasyon		-.587	
		Anlamlılık Düzeyi		.021	
	Uygulamaya Hazırlık	Pearson Korelasyon			.611
		Anlamlılık Düzeyi			.017

Araştırma kapsamında incelemeye alınan son alt problemde uygulama öğretmeninden beklentiler ile uygulama öğretmeninin bu beklentilere sahip olma düzeyleri arasındaki ilişki incelenmek istenmiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının uygulama öğretmeninden öğretimi planlama açısından beklentileri ile uygulama öğretmeninin bu beklentiye karşılama düzeyi arasında ($r_x=.458$; $p=.001$) düzeyinde bir korelasyon elde edilmiştir. Bu sonuca göre sınıf öğretmeni adayları açısından uygulama öğretmenin öğretimi planlamaya yönelik

beklentileri ile bu beklentilere sahip olma düzeyi arasında orta düzeyde ve pozitif yönde bir ilişkinin olduğu; bu ilişkinin .001 düzeyinde anlamlı çıkmasıyla da bu sonucu desteklediği yorumu yapılabilir.

Diğer alt probleme bakıldığında ise; uygulama öğretmeninden mesleki rehberlik beklentileri ile bu beklentilere sahip olma düzeyi arasında ise ($r_x=-.587$; $p=.021$) orta düzeyde ancak negatif yönlü bir korelasyon değerine ulaşılmıştır. Bu bulgu, sınıf öğretmeni adaylarının uygulama

öğretmeninden mesleki rehberlik adına beklentileri ile bu beklentilere sahip olma düzeyleri arasında ters orantının olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Çalışma kapsamında yapılan tüm analizler karşılaştırıldığında en dikkat çekici bulgu olduğu söylenebilir.

Tablo10'a bakıldığında uygulama öğretmeninden beklentiler ile bu beklentilere sahip olma düzeyleri arasındaki son korelasyon analizinin yapıldığı alt boyutun uygulamaya hazırlık boyutu olduğu görülmektedir. İki değişken arasında hesaplanan korelasyon katsayısına ($r_x=.611$; $p=.017$) göre orta düzeyde ve pozitif yönde bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşıldığı yorumu yapılabilir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın iki ana unsurunu oluşturan uygulama öğretmeninden beklentiler ile uygulama öğretmenin bu beklentilere sahip olma düzeylerinin farklı bağımsız değişkenler üzerinde bir fark oluşturup oluşturmadığı incelenmiş; daha sonrasında da sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine verdikleri önem ile uygulama öğretmeninden beklentileri arasındaki ilişki düzeyleri hakkında bilgi edinilmiş ve son olarak bu iki ana unsur alt boyutlar bazında korelasyonel ilişkisi analiz edilerek genel bir değerlendirmeye varılmak istenmiştir.

Araştırma kapsamında belirlenen değişkenler cinsiyet, uygulama öğretmenin kıdemi ve sınıf öğretmeni adaylarının akademik not ortalamalarıdır. İlk olarak cinsiyet değişkenine bakılmış ve sadece uygulama öğretmeninden beklentiler açısından anlamlı farklara ulaşılmıştır. Bunlar mesleki rehberlik alt boyutu ve genel toplam üzerinde cinsiyet değişkeninin anlamlı fark oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Her iki durumda da erkek sınıf öğretmeni adaylarının beklentilerinin kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre erkek sınıf öğretmeni adaylarının mesleki rehberlik açısından genel toplamda uygulama öğretmeninden daha fazla beklentiye içerisindedir. Bunun nedenleri arasında erkek sınıf öğretmeni adayları kendilerini kız öğretmen adaylarına göre daha yetersiz görüyor olabilir ve bu yönde kendilerini geliştirmek isteyebilirler. Bu beklentileri de uygulama öğretmeni tarafından karşılanmaması durumunda böyle bir sonuç ortaya çıkmış olabilir. Genel beklenti düzeyleri açısından yapılan analizlerde de benzer sonucun görülmesi bu öngörüye destekler niteliktedir. Bu farkların yanında öğretmen adaylarının cinsiyetlerinin öğretimi planlama ve uygulamaya hazırlık alt boyutları üzerinden anlamlı fark oluşturmadığı da gözden kaçmamalıdır.

En fazla farkların görüldüğü değişken olan uygulama öğretmenin kıdemi değişkenine

bakıldığında, ilk olarak uygulama öğretmeninden beklentiler açısından öğretimi planlama alt boyutunda anlamlı fark görülmüş bu farkın ise 20 yıldan fazla kıdeme sahip öğretmenlere göre 5 yıldan az kıdeme sahip öğretmenlerin lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre kıdemi az olan öğretmenlerin öğretimi planlamada, 20 yıldan fazla kıdeme sahip öğretmenlere göre sınıf öğretmeni adayları açısından daha yeterli olabileceği düşüncesinin, beklentileri arttırdığı düşünülebilir. Yeni mezun olmuş bir öğretmenin yeni yaklaşımları, yöntem ve teknikleri, ölçme değerlendirme süreçlerini daha iyi bildiği düşünülürse; öğretimi planlamadaki beklentilerin de bu düşünceyle daha yüksek olabileceği sonucunu ortaya çıkarmış olabilir. Bu beklentilere sahip olma düzeyi açısından bakıldığında ise uygulama öğretmenin kıdemi değişkeni uygulamaya hazırlık alt boyutunda anlamlı farklar oluşturduğu görülmektedir.

Son bağımsız değişken akademik not ortalamasına göre bakıldığında ise tek anlamlı farkın uygulama öğretmenin bu beklentilere sahip olma düzeyi açısından öğretimi planlama alt boyutunda olduğu görülmektedir. Bu anlamlı fark, 2.50'nin altında not ortalamasına sahip öğretmen adaylarına göre 3.51'in üzerinde not ortalamasına sahip öğrencilerin lehine çıkmıştır. Not ortalaması oldukça yüksek

olan sınıf öğretmeni adaylarının uygulama öğretmenin beklentileri karşılama bekleme muhtemel bir sonuç olarak düşünülebilir. Öğretmen adaylarına göre sadece öğretimi planlama açısından beklentilere sahip olma düzeyinde anlamlı farkın görülmesi dikkat çekici bir sonuçtur. Diğerlerinde anlamlı farkların görülmemesinin nedenleri farklı bir araştırma konusu olarak çalışılması gerekebilir.

Araştırmanın amacına ulaşabilmek için yapılan bir diğer uygulama, sınıf öğretmeni adaylarına öğretmenlik uygulaması dersinin önemini 1 ile 10 puan arasında puanlamaları istenmiş ve bu puanlar ile sınıf öğretmeni adaylarının uygulama öğretmeninden beklentileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Yapılan korelasyon analizine göre sınıf öğretmeni adaylarının bu derse verdikleri önem ile beklentileri arasında üç alt boyutta da orta ve yüksek düzeyde ve de pozitif yönde bir ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuca göre sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulamasına verdikleri önem arttıkça uygulama öğretmeninden beklentilerin de arttığı net bir şekilde söylenebilir. Özellikle uygulamaya hazırlık alt boyutunda elde edilen korelasyon katsayısının oldukça yüksek olması öğretmen adaylarının en fazla beklentinin bu yönde olduğu şeklinde yorumlanabilir. Parker'in (2008) yaptığı çalışmada ise öğretmen adaylarının çoğunun dersi

planlama aşamasında uygulama yeterli yardım alamadığı ve öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanları tarafından en fazla iki veya üç kez izlendiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Araştırmada en önemli bulguların yer aldığı son alt problemde ise uygulama öğretmeninden beklentiler ile bu beklentilere sahip olma düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiş ve dikkat çekici sonuçlara ulaşılmıştır. İlk olarak öğretimi planlama boyutuna göre korelasyon analizi yapılmış ve beklentiler ile beklentilere sahip olma düzeyi arasında orta düzeyde ve pozitif yönde korelasyon katsayısı elde edilmiştir. Buna göre sınıf öğretmeni adaylarının uygulama öğretmeninden beklentileri arttıkça uygulama öğretmenin bu beklentilere sahip olma düzeyi de orta düzeyde de olsa artmaktadır. Ancak mesleki rehberlik boyutuna göre uygulama öğretmeninden beklentiler ile bu beklentilere sahip olma düzeyleri arasında orta düzeyde negatif yönde bir ilişkiye rastlanmaktadır. Bu bulguya göre sınıf öğretmeni adaylarının uygulama öğretmeninden beklentileri arttıkça uygulama öğretmenin bu beklentilere sahip olma düzeyi azalmaktadır. Bu demek oluyor ki uygulama öğretmenlerinin mesleki rehberlik düzeyleri sınıf öğretmeni adayları açısından beklentilerin altında kaldığıdır. Okullarımızda rehberlik çalışmalarına ne kadar önem verildiği bir tartışma konusudur.

Rehberlik çalışmalarının sınıflarda ne kadar etkili uygulanıp uygulanmadığı araştırılmalıdır. Bu sonuç ne yazık ki uygulama öğretmenlerinin mesleki rehberlik yönünden beklentileri karşılayamadığı şeklinde yorumlanıyor olması; rehberlik çalışmalarının yeteri kadar uygulanmadığı yönünün daha ağır bastığını göstermektedir. Son alt boyutta ise ilk iki alt boyuta göre daha yüksek bir korelasyon değeri elde edildiği görülmektedir. Uygulama öğretmeninden beklentiler ile bu beklentilere sahip olma düzeyleri arasından uygulamaya hazırlık açısından yüksek düzey sınırına yakın orta düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki görülmektedir. Bu da nispeten sınıf öğretmeni adaylarının beklentilerinin uygulama öğretmeni tarafından karşılandığı şeklinde yorumlanabilir.

Gökçe ve Demirhan'ın (2005) yapmış oldukları araştırmada öğretmen adayları; uygulama öğretmenlerinin ders planları ve materyallerinin geliştirilmesi sürecinde yeterince destek olmadıklarını, uygulama öğretmenleri; ÖU etkinliklerinde kendilerinden beklenen görev ve sorumlulukları her zaman ya da çoğu zaman gerçekleştirdiklerini ifade etmişlerdir. Aytaçlı'nın (2012) çalışmasında ise uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarının işlediği dersi gözleme oranının düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak, eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının genel yetenek-kültür, alan bilgisi ve meslek bilgisi dersleri içerisinde gerekliliği ve işe vurukluk düzeyi belki de en yüksek ders olma potansiyeline sahip öğretmenlik uygulaması derslerinin etkili ve verimli geçebilmesi öğretim üyesinden ziyade uygulama öğretmenine bağlıdır. Uygulama öğretmenin her hareketi öğretmen adayı açısından gözlenmekte ve uygulanmaktadır. Çünkü öğretmen adayı açısından uygulama öğretmeni tam bir rol modelidir. Bu yüzden uygulama öğretmenlerinin görev ve sorumlulukları son derece önemlidir. Bu önemin okullardaki öğretmenlere aktarılması, eksik yönlerini geliştirmelerine hizmet içi eğitimlerle destek olunması gerekmektedir.

Kaynakça

Aytaçlı, B.(2012). İlköğretim matematik öğretmenliği lisans programında yer alan okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinin değerlendirilmesi (Yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.

Baştürk, R. (2010). Bütün Yönleriyle SPSS Örnekli Nonparametrik İstatistiksel Yöntemler. Anı Yayıncılık, Ankara.

Cohen, L.(1954). Statistical Methods For Social Scientists: An Introduction. Prentice Hall.

Eraslan, A. (2009). İlköğretim Matematik Öğretmen Adaylarının"

Öğretmenlik Uygulaması" Üzerine Görüşleri. Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi, 3(1).

Gay, L.R. (1987). Educational Research Compentencies For Analysis And Application. New York: Macmillan Publishing Company.

Gall, J.; Gall, M.D.; Borg, WR. (1999). Appling Educational Research. New York: Longman.

Gökçe, E.; Demirhan, C. (2005). Öğretmen adaylarının ve ilköğretim okullarında görev yapan uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması etkinliklerine ilişkin görüşleri, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 38(1), 43-71.

Hurioğlu, L. (2016). Öğretmenlik uygulaması dersinde dönüt-düzeltilmenin öğretmen adaylarının öğretimi planlama ve uygulama becerileri ile öz-yeterlik düzeylerine etkisi (Yayımlanmamış doktora tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana.

Karadüz, A.; Eser, Y.; Şahin, C.; İlbay, A.Z. (2009). Eğitim Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinin Görüşlerine Göre Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Etkililik Düzeyi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6, 11 (442-455).

Kasap, G. (2015). Öğretmen adaylarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine yönelik görüşlerinin incelenmesi (yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Giresun Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Giresun.

Kiggundu, E., & Nayimuli, S. (2009). Teaching practice: a make or break phase for student teachers. South African Journal of Education, 29, 345-358.

Kiraz, E. (2001). Aday Öğretmen-Rehber Öğretmen Etkileşimi. Mesleki Gelişimde Diğer Boyut. Eurasian Journal of Educational Research, 5.

Kiraz, E. (2003). Uygulama öğretmenleri yeterlilik ölçeği: Ölçü aracı geliştirme örneği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(4), 387-398.

Korthagen, F. & Kessels, J. (1999). Linking theory and practice: Changing the pedagogy of teacher education. *Educational Researcher*, 28(4), 4-17.

Maphosa C, Shumba, J.; Shumba, A. (2007). Mentorship for students on teaching practice in Zimbabwe: Are student teachers getting a raw deal? *South African Journal of Higher Education*, 2, 296-307.

Özkılıç, R., Bilgin, A., & Kartal, H. (2008). Öğretmenlik Uygulamaları Dersinin Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 7(3).

Paker, T. (2008). Öğretmenlik uygulamasında öğretmen adaylarının uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanının yönlendirmesiyle ilgili karşılaştıkları sorunlar, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(23), 132-139.

Perry, R. (2004). Teaching practice for early childhood. A guide for students. (2nd ed.) New York: Routledge Falmer.

Ranjan, R. (2013). A study of practice teaching programme: A transitional phase

for student teachers. *Voice of Research*, 1(4), 24-28.

Sarıçoban, A. (2008). Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin uygulama öğretmenleri ve öğretmen adaylarının görüşleri, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28(3), 31-55.

Smith, K.; Lev-Ari, L. (2005). The place of the practicum in pre-service teacher education: The voice of the students. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 33(3), 289-302.

Süral, S. (2015). Sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının öğretmen yetiştirme programındaki derslerin gerekliliği ve işe vuruşluk düzeyleri hakkındaki görüşleri. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1).

Şencan, H. (2005). Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Wilson, E. K. (2006). The impact of an alternative model of student teacher supervision: Views of the participants. *Teaching and Teacher Education*, 22, 22-31.

YÖK/Dünya Bankası. (1998). Fakülte-Okul İşbirliği, Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara, Öğretmen Eğitimin Dizisi.